

1. A KORTÁRS ÉPÍTÉSZET KÖZPONT

A Kortárs Építészeti Központ (KÉK) nonprofit szervezet, amelyet az épített és formált környezetről és annak folyamatairól való párbeszéd és aktivitás elősegítésére hozott létre és működtet a Kortárs Építészeti Központ Alapítvány.

A KÉK szerepköre kettős. Egyrészt **feladatot vállal az építészeti közélet támogatásában** és fejlesztésében, másrészt ezzel összefüggésben **társadalmi célokra fókuszál** – mindenki számára hozzáférhetővé teszi az építészetről, a városról való közös gondolkodás és cselekvés fórumait. A szemléletformálás: a véleményalkotásra és cselekvésre ösztönzés a kezdetek óta a KÉK küldetésének része. Ebben az értelemben a magyarországi civil szervezetek között úttörőnek tekinthető.

A KÉK-nek a szakmai közélet fejlesztésével, az oktatással, az ismeretterjesztéssel kapcsolatos tevékenysége elválaszthatatlan általános szakmai működésétől és történetétől, és szorosan meghatározza a szervezeti felépítést is.

2. A KÉK TÖRTÉNETE

A Kortárs Építészeti Központ 2005-ben jött létre, civil kezdeményezésként. Működését alapvetően önkéntes munkára és magánereőre alapozva kezdte meg; a kezdeti célok között a magyar szakma és a nemzetközi irányok, eredmények, célok, a releváns szakmai példák párhuzamos bemutatása, illetve a nemzetközi hálózatépítés szerepelt. Ezzel párhuzamosan megindult a támogatói háttérbázis építése: a kuratóriumi tagok mellett a hamarosan több száz fősre duzzadó önkéntesi hálózat elengedhetetlennek bizonyult a szervezet fenntartásában, a programok működtetésében.

A szervezet 2006-tól állandó helyszínen és nyitott jelleggel működött a budapesti Nefelejcs utca 26. szám alatt, a Róth Miksa Emlékmúzeum hátsó szárnyában. Az évtizedek óta lakatlan, leromlott állapotú épületrész használatát nagyrészt önkéntes munka, illetve adományok tették lehetővé. Az eredetileg üvegfestő műhelyként működő, háromemeletes épület 700 m² alapterületen adott teret időszakos kiállításoknak, konferenciáknak, pódiumbeszélgetéseknek és workshopoknak. Szűk két év alatt a KÉK itteni rendezvényeit több mint tízezren látogatták.

2008 márciusában a Róth Miksa Emlékház felújítási munkákra hivatkozva azonnali távozásra szólította fel a Kortárs Építészeti Központot. A költözést követően, 2008 áprilisától az év végéig a KÉK az ORCO Csoport által felajánlott Szervita téri irodaházat használhatta programjai megvalósítására.

2009 januárját követően a KÉK saját helyszín hiányában külső helyszíneken valósította meg programjait. 2015 végétől a szervezet újra állandó helyen és nyitott jelleggel, a budapesti Bartók Béla úton, egy korábbi üzlethelyiségben működik. Ez a tér hármas funkciójú. Projektgaléria, azaz az építészet, a városfejlesztés és a kortárs design témaköreivel kapcsolatos helyi és közösségi kezdeményezések befogadótere. Közösségi iroda: inspiráló nyitott munkahely szabadúszóknak és alkotóközösségeknek, ezáltal a szervezet fenntartásában is szerepet játszik. Harmadrészt pedig városi labor, azaz a korábbi együttműködés kiteljesítéseként a Budapesti Műszaki Egyetem Építészmérnöki Karával partnerségben működtetett szakmai műhely, a hallgatók számára kapcsolódási pont a KÉK tevékenységéhez.

A 2015-2016-os tízéves évfordulóhoz kapcsolódóan a KÉK új támogatói kampányt indított, a központba „a világ első építész sörét”, a C10-et helyezve. A kampány a 2016-os Design Management Díj elismerő oklevelét nyerte el. Emellett a KÉK tevékenységét 2015-ben a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala „a magyar kortárs építészet, urbanisztika és tudatos civil társadalom ügyének meghatározó képviselőjeként” Millenniumi Díjjal ismerte el.

3. A KÉK SZERVEZETE

A Kortárs Építészeti Központ Alapítvány működését **Kuratórium** felügyeli, Kádár Bálint elnök vezetésével. A kuratórium tagjai a KÉK tevékenységében több év óta aktív szerepet vállaló szakmabeliek: építészek, urbanisták, designerek, művészettörténészek, kritikusok, újságírók. A KÉK sajátos szakmai pozíciójának létrejöttében nagy szerepet játszott az, hogy a kuratóriumi tagok, illetve a szervezet kölcsönösen hitelesítik egymást.

A KÉK működését alapvetően **a több százas nagyságrendű önkéntesi hálózat** teszi lehetővé. A különféle programok szervezésekor és megvalósításakor az önkéntesi hálózat nélkülözhetetlen, legyen szó egy szakmai konferencia létrehozásáról, egy közösségi kert beindításáról vagy egy olyan fesztivál megalapozásáról, mint a Budapest100. A KÉK önkéntesi köre, amely **jelentős részben egyetemi és főiskolai hallgatókból**, valamint a projekthelyszínekhez kötődő **városlakókból** áll, az elmúlt bő évtizedben több ezer órányi munkával segítette a szervezet működését.

Az önkéntesi kör működtetése kölcsönös előnyökön alapul. A résztvevők

- szerepet vállalnak a KÉK projektjeinek megvalósításában;
- betekintést nyernek a szervezet és a projekt működésébe;
- szakmai tapasztalatokat, gyakorlatot szerezhettek;
- kapcsolatrendszert építhetnek;
- kiteljesíthetik saját tudásukat.

Az építészeti ismeretterjesztés mellett a KÉK egyre nagyobb szerepet vállal a városi közösségek építésében, a természetes lokálpatriotizmus elősegítésében is. A KÉK az első olyan civil szervezetek között említhető a rendszerváltás utáni Magyarországon, amely nem karitatív, hanem ismeretterjesztő, szakmai jellegű programjaival százas nagyságrendű, aktív önkéntesi hálózatot tudott építeni és mozgat a mai napig. E szempontból a szervezet működése modellértékűnek tekinthető.

4. A KÉK MŰKÖDÉSE

Működésének bő egy évtizede alatt az önkéntesi munka mellett a KÉK több forrásra támaszkodott. Programjaink, projektjeink megvalósításához alapvetően **pályázati alapon** tudunk támogatást szerezni. Magyarországon szervezetünk kiemelt támogatója a Nemzeti Kulturális Alapprogram, de az elmúlt egy évtized során sok más pályázati forrást is elértünk. Emellett a létrehozott nemzetközi hálózat szerepvállalásával számos sikeres pályázat áll mögöttünk a Visegrádi Négyek, az Európai Unió, illetve más európai magán- és kormányzati szervezetek támogatásával.

A KÉK fenntartásának harmadik lábát adja a **magánfinanszírozás**, amely elsősorban projektspecifikus módon zajlik. Sajnos, a kulturális célú magánmecenatúra kormányzati ösztönzése nélkül ez a tevékenység egyelőre inkább kiegészítő jellegű, de a tudatos építkezésnek köszönhetően egyre meghatározóbb.

Emellett a KÉK az elmúlt években egyre hangsúlyosabban vállalt **szolgáltatói tevékenységekkel**, így például városrehabilitációs, ingatlanfejlesztési, turisztikai és környezetvédelmi kutatással, tanácsadással, szakértői anyagok kidolgozásával szólította meg az önkormányzati és a céges privát szférát, és biztosított nagyobb teret ennek a területnek a szervezet fenntartásában.

A hatékony működés elengedhetetlen feltétele a hazai és nemzetközi szakmai szervezetekkel ápoltság jó kapcsolat. A hazai szervezetek közül feltétlenül említendő a Magyar Építész Kamara, a Budapesti Építész Kamara, a Magyar Építőművészek Szövetsége, illetve az Építéstudományi Egyesület. A külföldi partnerek közül felsorolásszerűen említhetjük: Berlage Institute, Rotterdam; ARCAM – Architectuurcentrum Amsterdam; Architectuur Lokaal; SRTOOM Den Haag; AzW - Architectur Zentrum Wien; Nextroom, Bécs; CCEA - Centre for Central European Architecture, Prága; DAZ - Deutsches Architektur Zentrum, Berlin; CIVA - The International Centre For Urbanism, Architecture and Landscape; 4AM Forum for Architecture, Brno; Archimera, Pozsony; Centrala, Varsó.

A KÉK működésében, ismertté és elismertté válásában nagy szerep jutott a magyarországi és nemzetközi szakmai sajtó rokonszenvének, illetve az online közösségeknek. Ezeket a lehetőségeket a KÉK kiaknázza saját céljainak megvalósítására: a Magyar Narancs folyóirattal közös építészkritikai sorozatban mára több mint félszáz cikk jelent meg, illetve a KÉK kurátorainak köszönhető számos külföldi ismertető a magyar építészet eredményeiről az európai A10, az ERA 21, a Domus, a Piranesi stb. lapjain. A Kortárs Építészeti Központ mellett szerepet kap a legnagyobb európai építészeti díj, a Mies van der Rohe-díj nominálási folyamatában is.

5. A KÉK TEVÉKENYSÉGE

A KÉK ma a magyar kortárs építészet szempontjából az első számú nemzetközileg is elismert platformnak tekinthető – ennek bizonyítéka számtalan nemzetközi együttműködés, a szervezet kurátorainak kritikusi-szakírói tevékenysége, szakmai konferenciák és regionális kezdeményezések sora. Emellett a hazai szakmai és kulturális közegben is megkerülhetetlen, megbízható és profi szereplővé vált, megtartva ugyanakkor alapvetően civil jellegét. Vonatkozik ez a KÉK általános képére is: az évtizedes szakmai munka mellett a szervezet ma is közvetlen és barátságos, ami nem kis részben köszönhető rendezvényeink hangvételének.

Az alapításának egy évtizedes évfordulóját ünneplő KÉK számos olyan kezdeményezést indított útjára és gondoz máig, amelyek alapvetően határozzák meg a Magyarország és Budapest kortárs kultúrájáról alkotott képet.

5.1. ÉPÍTÉSZETI KULTÚRA, KÖZÖSSÉG-ÉPÍTÉS, OKTATÁS

A KÉK egyik legfontosabb küldetése, hogy a nagyközönség számára is megközelíthetővé, érthetővé tegye a kortárs építészet, urbanisztika és design legfontosabb kérdéseit, és hogy közösségi szempontokat érvényesítsen a különböző szakpolitikákban. Fesztiváljaink, kulturális programjaink, előadás-sorozataink, útikalauzaink és városi sétáink segítségével tízezreknek adunk segítséget ahhoz, hogy újszerű, elkötelezett módon tapasztalják meg a városi mindennapokat.

Bázisának építésekor a KÉK hangsúlyosan támaszkodott és támaszkodik az oktatási intézményekre: hagyományosan jó és aktív kapcsolatot ápolunk a fővárosban működő, építészeti képzést biztosító intézményekkel (Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Moholy-Nagy Művészeti Egyetem, SZIE Ybl Miklós Építéstudományi Kar), illetve alkalmasszerűen aktívan együttműködünk a vidéki képzési helyekkel is (Széchenyi István Egyetem Műszaki Tudományi Kar; Nyugat-Magyarországi Egyetem Alkalmazott Művészeti Intézet; Pécsi Tudományegyetem Pollack Mihály Műszaki Kar). Ezek az együttműködések továbbképzések, kurzusok, alkotóhetek, illetve esetenként hosszabb lefutású, akár több éves programokra terjednek ki.

Projektjeink:

- Pecha Kucha Night Budapest: a 2006 óta megrendezett, építészet-design témájú prezentációs rendezvénysorozaton építészek, urbanisták, designerek legfrissebb munkáival lehet megismerkedni. A látogatók száma az elmúlt évtizedben több tízezerre tehető.
- Városi séták: a KÉK az elsők között kezdte el a városi séták szervezését Budapesten, amelyek lehetőséget kínálnak egy-egy, a publikum előtt elzárt, de figyelemre méltó építészeti vagy várostörténeti emlék megismerésére.
- Közérthető város: a Budapest működésének áttekinthetőbbé tételét megcélzó programsorozat első lépéseként a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem hallgatói dolgoztak fel a mindennapi városhasználatot érintő témákat. Az eredményeket kiállítás, kerekasztal és kiadvány segítségével mutattuk be.
- Budapest100 fesztivál: az OSA Archívummal közösen indított, évről évre több érdeklődőt vonzó Budapest100 többek között elnyerte a Lebendige Stadt Stiftung Díját, és a legjobb városi fesztiválok közé sorolta a Guardian.
- Építészeti Filmklub: építészeket hívtunk meg, akikkel egy-egy, számukra meghatározó (vagyis kedvenc) filmet néztünk meg, majd a meghívottal kötetlen formában beszélgettünk a filmről és az inspirációról, az építészethez köthető emberi történetekről.
- artur.org.hu: kortárs építészeti adatbázis és túraoldal; 12 túraútvonalat és több mint 100 épület megismertetését kínálja Budapesten és Pécsen. 2010-ben World Summit Youth Awardot kapott New Yorkban.
- Kiállítások: a KÉK aktívan közreműködött olyan meghatározó kiállítások létrehozásában, mint a Londonban rendezett „Anatomy of a Street” (2009), az „A túlélés építésze. Yona Friedman nyomában” (2010, Ludwig Múzeum), a Francia Intézet 20 éves épületét és történetét bemutató tárlat és kiadvány (2012).

5.2. VÁROSHASZNÁLAT, VÁROSREHABILITÁCIÓ

A KÉK egy évtizede vizsgálja a városrehabilitáció legújabb módszereit, formáit és lehetőségeit. Kutatásaink, konferenciáink, vitafórumaink, konzultációs és fejlesztési programjaink lehetőséget adnak arra, hogy a városmegújítás szereplőinek minél szélesebb körét vonjuk be városnegyedeink újragondolásába. Az üres vagy alulhasznosított telkek és ingatlanok szisztematikus újrahazsnosításától a külvárosi közösségfejlesztésen keresztül a kereskedelmi rehabilitációig terjedő tevékenységeink új megoldásokat biztosítanak új városi problémákra.

Programjaink:

- Lakatlan: a 2012-ben indított program célja innovatív megoldásokat találni az üres városi ingatlanok közösségi célú hasznosítására. A program a társadalom és az élhető város szempontjából releváns kezdeményezéseket kapcsolja össze újító szemléletű ingatlantulajdonosokkal. Ennek része tanácsadás, ingatlankeresés, tárgyalás, szerződéskötésben való segítségnyújtás, kommunikáció, igény szerint szervezetfejlesztés, a feújításban való részvétel. Főbb projektjei: Adaptív város, Közösségi térkép, Nyitva! Kiadó üzletek fesztiválja és Töltsd újra!
- Conzerve? – a 2006-os konferencia azokat a kihívásokat, lehetőségeket és veszélyeket mutatta be, amelyekkel az ipari műemlékekkel foglalkozó műemlékvédők, tervezők, ingatlanfejlesztők, építészek, városkutatók és kulturális szakemberek minduntalan szembetalálják magukat.
- Problémás örökség: közép-európai műemléki konferencia a II. világháború utáni épített örökségről.
- Foghív: nemzetközi konferencia a műemléki környezetben zajló foghívbeépítésekkel kapcsolatos alapkérdésekről magyar és nemzetközi építészek, műemlékvédelmi szakemberek és az önkormányzatok képviselőinek részvételével (2010).
- Piac: nemzetközi szimpózium a piacok mai városokban betöltött szerepéről. A szimpózium előadói építészek, urbanisták, piackezelők, önkormányzati szakemberek, ökológusok, szociológusok, civil szervezetek résztvevői és aktivisták voltak, akik a városi életminőség, a helyi közösség, a helyi gazdaság, a fogyasztóvédelem és az egészségügy dilemmáihoz kapcsolódó munkájukon keresztül foglalkoznak a piacokkal.
- Culburb: a prágai Közép-európai Építészeti Központ (CCEA) kezdeményezésére megvalósult kulturális városfejlesztési program közép-európai fővárosok agglomerációjában. A magyarországi projektek helyszíne Délegyháza volt, ahol a program keretében többek közt egy iskolakert, egy közösségi szauna és egy Délegypercesek című oral history projekt valósult meg.

5.3. FENNTARTHATÓSÁG, INNOVÁCIÓ

Korunk egyik legnagyobb kihívása a technológiai innováció szerves integrálása az építészeti és urbanisztikai eszköztárba olyan módon, hogy ne öncélú fejlesztéseket eredményezzen, hanem hozzájáruljon egy fenntartható, reziliens társadalom és környezet megteremtéséhez. A KÉK szakmai eseményeivel, kiállításával, kutatásaival segíti ezt a folyamatot, mindig szem előtt tartva a tervező és mérnöki szakmák, a döntéshozók és a nagyközönség összekapcsolásának feladatát.

Projektjeink:

- Községi kertek: a KÉK 2010 óta foglalkozik a városi kertészkedés magyarországi meghonosításával és elterjesztésével, mintakertek létrehozásával segítette elő a kezdeményezés önszerveződő mozgalommá fejlődését. Alapítványunk számos közösségi- és iskola-kert létrejöttében vett részt szakmai partnerként, és jelenleg is négy közösségi kertet működtet.
- Fennt: konferencia a fenntartható építészetéről (2007).
- Remix Architecture: a projekt célja egy olyan alternatív eljárásforma kialakítását építészeti versenyztetések lebonyolítására, amely nagyobb tervezői szabadságot ad, megteremti a sokrétű felhasználás lehetőségeit, és növeli a folyamat gazdasági, tervezői és tartalmi hatékonyságát.
- Betonretró és Betontavas: építészsakmai és technológiai kiállítás és programsorozat a II. világháború utáni és kortárs betonépítészet kérdéseiről.

5.4. SZAKMAPOLITIKAI, KÖZÉLETI TEVÉKENYSÉG

A KÉK teljes mértékben elkötelezett a szakmai transzparencia mellett. Vitaestjeink, publikációink, előadásaink, és az általunk kidolgozott pályázati reformok mind azt a célt szolgálják, hogy mind a szakma képviselői, mind a nagyközönség alapos információk segítségével tudjanak véleményt formálni, álláspontokat kialakítani és részt venni a városról szóló gondolkodásban.

A KÉK meghatározó formátumainak jellemzője a párbeszéd és együttműködés teremtése különböző érdeklődési körök és érdekcsoportok - például lakók, szakkutatók, tervezők, ingatlanfejlesztők, önkormányzat, turisták - között. Ez az átfogó szemléletmód csak széles spektrumú megközelítéssel, a szakmai tudás tág perspektívájából megoldható.

A KÉK munkájának folyamatos és meghatározó része a szakmai kapcsolatok fejlesztése a hazai és nemzetközi partnerszervezetekkel, akadémiai és kutató intézményekkel, gyártókkal, fejlesztőkkel, befektetőkkel. A központ kiadványokat szerkeszt a kiállítások és az előadások anyagairól, kutatási eredményeket és tanulmányokat publikál, segítve mindezzel a hazai kortárs építészet nemzetközi ismertségét.

Projektjeink:

- Transmodern: a háború utáni közép- és kelet-európai építészettel foglalkozó kutatók és szervezetek platformjaként a kutatási együttműködések elősegítésére, az eredmények széleskörű megismertetésére, új hangsúlyok és gondolatok csatornájaként jött létre 2015-ben. Alapító szervezetek: 4AM Forum for Architecture and Media; Archimera; Bęc Zmiana Foundation; Centrala; Kortárs Építészeti Központ; Malopolski Instytut Kultury.
- Bubbles from Japan: a rendezvénysorozat keretében olyan világhírű építészeket hívtunk Budapestre bemutatkozni, mint Takaharu Tezuka, Norihito Nakatani, Sou Fujimoto, Takeshi Hosaka és Endo Shuhei, de a KÉK vendégeként tartott elsőként előadást többek között Sou Fujimoto vagy Edouard Francois is Magyarországon.
- Lifting the Curtain: a közép-európai építészeti hálózatok történetét és szervezeti struktúráját feltáró, nemzetközi kutatás és kiállítás a Velencei Építészeti Biennálén mutatkozott be.
- Nemzetközi Építészeti Makettfesztivál: a 2008 óta háromszor megrendezett fesztivál az építészeti szakmagyakorlás egy sajátos, ugyanakkor közérthető aspektusát mutatta be a nagyközönségnek.
- Tálaló: konstruktív, de provokatív fórumorozat, amely a legaktuálisabb szakmai kérdésekre reflektált az illetékesek és döntéshozók bevonásával, maximális nyilvánosságot biztosítva a véleményformálásnak. A kiemelt építészeti közberuházásokat, városfejlesztési projekteket érintő vitaesteket az Iparművészeti Múzeum aulájában rendeztük. Témáink voltak: Városháza Fórum, Honvéd Főparancsnokság, Design Terminál, Erzsébetváros, Közraktárak, Székesfehérvár – nemzeti emlékhely, Corvin sétány, EKF – Pécs.
- Budapesti Építészeti Filmnapok: a 2007 óta minden tavasszal nagy sikerrel zajló Építészeti Filmnapok küldetése, hogy párbeszédet teremtsen a filmre inspirációként és eszközként tekintő építészet, valamint az építészethez és a városhoz mint témához forduló film között.